

Nekrológ

RÓNAY LÁSZLÓ (1937–2018)

Rónay László elhagyott minket, visszavonhatatlanul, sok év betegeskedése, szenvedése után. Az utolsó pillanatig bízott benne, hogy – mint már annyiszor korábban – ismét sikerül talpra állnia. Nem mintha gyanútlan lett volna. Kiismerte magát az élet dolgaiban, de szerencsésebbnek tartotta, ha mindennek a jó oldalát igyekszik figyelembe venni.

Kevés embert ismertem, aki annyira az irodalomban és az irodalomért élt, mint ő. Bizonyára a szülői ház is erre predesztinálta: édesapja a kiváló író, fordító, szerkesztő és irodalomtörténész Rónay György (1913–1978) volt. A nevezetes kávéházi „Rónay-asztal” írói közé tartozott Ottlik Géza, Mándy Iván és Nemes Nagy Ágnes; a fiatal Rónay ebben a körben nevelkedett. Aligha véletlen, hogy első irodalomtörténeti munkáiban mindenekelőtt nekik állított emléket (*Az Ezüstkor nemzedéke*, 1967, *Hűséges sáfárok*, 1975) és keresztapjának, a tragikus sorsú Thurzó Gábornak (1974). Később a *Nyugat* első nemzedékének tagjairól írt fontos tanulmányokat (*Szabálytalan arcképek*, 1982), Kosztolányi Dezsőről (1977) és Tersánszky Józsi Jenőről (1983) önálló kismonográfiát is publikált. Az 1970-es években még korántsem volt általánosan elfogadott a *Nyugat* centrális szerepe a 20. századi magyar irodalomban, s Bóka László, Kiss Ferenc és Sötér István mellett Rónay László tette a legtöbbet Kosztolányi rehabilitálásáért.

1973-ban lett az Irodalomtudományi Intézet munkatársa. Oroszlánrészt vállalt *A magyar irodalom története 1945–1975* című gigantikus vállalkozás, becenevén „Sóska” (1981–1990) elkészítésében. A legterjedelmesebb harmadik kötetnek, amely szépprózánkat tekinti át és 1600 lapot számlál, mintegy harmadát írta ő, s egyúttal szerkesztette is (az időközben elhunyt Béládi Miklós feladatát vette át). Elképesztő tárgyismerettel rendelkezett; olyan, egymástól merőben eltérő karakterű szerzőkről írt egyforma biztossággal, mint Heltai Jenő és Szabó Lőrinc, Kassák Lajos és Zilahy Lajos, Remenyik Zsigmond és Szentkuthy Miklós. Később egymagában is vállalkozott a magyar irodalom egészét tárgyaló könyv megírására (*Erkölc és irodalom. A magyar irodalom rövid története*, 1993), a 20. századi vallásos líránkat áttekintő műve pedig (*Isten nem halt meg. A huszadik századi magyar spirituális líra*, 2002) e témakörben úttörő munkának számít. De továbbra is voltak kedvenc szerzői, élete utolsó évtizedeiben Márai Sándor; először 1990-ben jelent meg róla könyve, utolsónak 2017-ben adta ki hatalmasra duzzadt monográfiáját.

Rónay László – ebben is apja példáját követve – hívó katolikus volt, aki vállalta a párbeszédet is. Ennek köszönhető, hogy Király István meghívta tanszékére, és később az ELTE professzora lehetett. Nagyon szeretett tanítani, ahogy a diákjai is szívesen hallgatták őt, s amikor már súlyos beteg volt, a lakásán tartotta meg óráit.

Nem az ütközések embere volt, hanem a kompromisszumoké. A rendszerváltást követően elvállalta az Új Ember főszerkesztői posztját, de liberális szelleme nem tudta elviselni a rá nehezedő nyomást az egyházi főemberek részéről, s néhány év után kiábrándultan vált meg a laptól. Ám jól érezte magát a *Vigilia* szerkesztőségében, és élete végéig kitartott mellette, itt publikálta recenziói színe-javát.

Az Intézetben ismerkedtünk meg és az egyetemen is összekerültünk, ahol együtt szenvedtük végig a rettenetes tanszéki értekezleteket. A zene szenvedélyes szeretete hozott minket össze. Ő is „mindenevő” volt, az operákat éppúgy szerette és ismerte, mint a hangszeres zenét, s az idők folyamán jelentős lemezgyűjteményre tett szert. Szívesen hívtuk fel egymás figyelmét új előadókra és különleges felvételekre. Lacika (ahogy barátai hívták, hívtuk) kedves ember volt. Idővel irodalmi ügyekben is közelebb kerültünk egymáshoz. Kosztolányit én is nagyra tartom, a *Nyugat* egyre inkább irodalomtörténeti érdeklődésem középpontjába került. Rónay László figyelmes olvasója és kritikusa lett tanulmányaimnak, kertelés nélkül mondta el véleményét, az általam kezdeményezett kritikai kiadásokat pedig őszinte megbecsüléssel fogadta. Szívesen publikált a *Literaturában* is, recenziókat írt Márai naplójáról, Kosztolányi levelezéséről, a Babits-kronológia legújabb kötetéről.

A magyar irodalomtörténet ismét szegényebb lett egy jelentős tudóssal és tanárral. Hiányozni fog figyelmessége, érzékenysége és baráti tanácsa.

Veres András*

* A szerző az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének professor emeritusa